

HALID BULIĆ

IN MEMORIAM PROF. DR. SENAHID HALILOVIĆ (1958–2023)

COBISS: 1.04

[HTTPS://DOI.ORG/10.3986/JZ.30.1.14](https://doi.org/10.3986/JZ.30.1.14)

V Sarajevu je 24. aprila 2023 po kratki bolezní nenadoma preminil ugledni bosanski jezikoslovec Senahid Halilović, redni profesor Filozofske fakultete Univerze v Sarajevu in redni član Akademije znanosti in umetnosti Bosne in Hercegovine.

Rodil se je v Tuholju pri Kladnju, kjer je tudi končal osnovno šolo. Gimnazijo je zaključil v Kladnju leta 1975, dvoletno Pedagoško akademijo pa leta 1977 v Tuzli. Diplomiral je na Filološki fakulteti v Beogradu leta 1980. Na isti fakulteti je leta 1985 zagovarjal magistrsko nalogo z naslovom *Govor Muslimana Tuholja (okolina Kladnja)*. Leta 1990 je na isti ustanovi uspešno zagovarjal doktorsko disertacijo *Govorni tipi u međuriječju Neretve i Rijeke dubrovačke*. V času doktorskega študija je bil leta 1989 na specializaciji na Humboldtovi univerzi v Berlinu. Po kratkotrajnem delu na Gimnaziji v Kladnju in na Radiu Brčko v letih 1981 in 1982 se je zaposlil na Jezikovnem inštitutu v Sarajevu, kjer je od 1982 do 1994 deloval kot asistent ter nato kot znanstveni asistent raziskovalec in znanstveni sodelavec. Potem je poučeval na Filozofski fakulteti Univerze v Sarajevu, kjer je deloval od leta 1994 do konca svojega življenja. Leta 2003 je postal redni profesor. Najdlje je poučeval dialektologijo in urbano dialektologijo, sociolingvistično, normo, jezikovno kulturo in pravopis.

Objavil je osem avtorskih in pet soavtorskih knjig ter več kot sto znanstvenih in strokovnih člankov. Nekatere njegove knjige so bile izdane večkrat. Večji del njegovega opusa ima velik pomen za razvoj bosnistike od zgodnjih devetdesetih let.

V besedilu se osredotočamo na Halilovićevo delo na področju dialektologije in standardizacije bosanskega jezika ter na njegovo mednarodno jezikoslovno udejstvovanje.

Od začetka jezikoslovne kariere se je profesor Halilović zanimal za raziskovanje narečnih govorov. To najboljše izpričujeta njegova magistrska in doktorska naloga, ki sta bili pozneje izdani tudi kot monografiji: *Govor Muslimana Tuholja (okolina Kladnja)* (*Bosanskohercegovački dijalektološki zbornik VI*, Institut za jezik, Sarajevo, 1990, 249–358) in *Govorni tipi u međuriječju Neretve i Rijeke*

Halid Bulić ■ Univerza v Sarajevu, Filozofski fakultet ■ halid.bulic@ff.unsa.ba ■

 <https://orcid.org/0000-0002-4779-5571>

dubrovačke (*Bosanskohercegovački dijalektološki zbornik VII*, Institut za jezik, Sarajevo, 1996), ter številna objavljena dela. Med delovanjem na Inštitutu za jezik v Sarajevu se je ukvarjal predvsem z raziskovanjem bosansko-hercegovskih ljudskih govorov v okviru projekta *Bosanskohercegovački dijalekatski kompleks*. Več kot deset let je bil urednik revije *Bosanskohercegovački dijalektološki zbornik*, uredil je tri njegove številke: knjigi VIII in IX (2002) ter knjigo X (2012). Halilovićev prispevek k dialektologiji v Bosni in Hercegovini se kaže tudi v tem, da je bil mentor pri številnih magistrskih delih in doktorskih disertacijah, posvečenih dialektologiji.

Profesor Halilović je s svojimi deli o govoru Sarajeva v različnih časovnih obdobjih prispeval k razvoju urbane dialektologije v Bosni in Hercegovini. Deli *Podaci o našem jeziku u Ljetopisu Mula Mustafe Bašeskije* (*Književni jezik*, XX.3–4, Sarajevo, 1991, 189–197) in *Sarajevski govor do kraja XX stoljeća* (objavljeno v knjigi *Govor grada Sarajeva i razgovorni bosanski jezik*, Slavistički komitet, Sarajevo, 2009, ki jo je Halilović izdal v soavtorstvu z Ilijasom Tanovićem in Amelo Šehović), sta posvečeni preučevanju urbane dialektologije.

Kot nekakšna krona Halilovićevega dialektološkega dela je leta 2021 izšel *Bosanskohercegovački lingvistički atlas I: fonetika* (dostopen na: https://slavistic-kikomitet.ba/Bosanskohercegovački_lingvistički_atlas.pdf), ki so ga poleg Halilovića podpisali še trije sodelavci. V *Atlasu* so poudarjene zasluge velikega števila sodelavcev, ki so prispevali k njegovemu nastanku, od terenskih raziskovalcev, ki so izpolnjevali vprašalnike, do sodelavcev, ki so klasificirali in digitalizirali gradivo ali sodelovali pri tehnični pripravi knjige. Profesor Halilović je pri pripravljanju *Atlasa* povabil k sodelovanju tudi slovenske strokovnjake. Ena izmed recenzentk *Atlasa* je bila tudi dr. Jožica Škofic, raziskovalka iz Dialektološke sekcije Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša. Pri pripravi *Atlasa* so mu s tehničnimi in strokovnimi nasveti pomagali dr. Peter Weiss in slovenski dialektologi, ki sodelujejo pri *Slovanskem lingvističnem atlasu*.

Zadnja Halilovićeva knjiga o dialektologiji, *Bosanskohercegovački govori krajem XIX stoljeća* (Slavistički komitet, Sarajevo, 2023), je izšla po avtorjevi smrti.

Za sodobno lingvistično bosnistiko in bosanski jezik je še posebej pomembno Halilovićevo delo na področju standardizacije bosanskega jezika. V domači in mednarodni javnosti je najbolj znan kot avtor knjige *Pravopis bosanskoga jezika* (KDB Preporod, Sarajevo, 1996). Po omenjenem delu je objavil *Pravopis bosanskoga jezika: priručnik za škole* (Dom štampe, Sarajevo, 1999), ki je izšel v več izdajah. Tudi ta priručnik je leta 2005 v Novem Pazarju (Srbija) izdal Center za bošnjaške študije. Drugo, bistveno spremenjeno izdajo knjige *Pravopis bosanskoga jezika* je leta 2017 izdal Slavistički komitet v Sarajevu. Na podlagi tega dela je Halilović pripravil tudi *Školski pravopis bosanskoga jezika*, ki je izšel pri isti založbi leta 2019.

Leta 2000 je Halilović v soavtorstvu z Dževadom Jahićem in Ismailom Palićem izdal knjigo *Gramatika bosanskoga jezika* (Dom štampe, Zenica), ki je znatno prispevala k stabilizaciji norme bosanskega jezika in njegovi mednarodni prepoznavnosti.

Ob tej priložnosti velja omeniti tudi Halilovićevo leksikografsko delo. Skupaj z Ismailom Palićem in Amelo Šehović je avtor slovarja *Rječnik bosanskoga jezika* (Filozofski fakultet, Sarajevo, 2010), z Amro Halilović pa je uredil *Bosansko-slovenski rječnik / Bosansko-slovenski slovar* (Slavistički komitet, Sarajevo – Kulturno-izobraževalni zavod Averroes, Ljubljana, 2014). Leta 2018 je objavil *Školski rječnik bosanskoga jezika*, ki ga je izdal Slavistički komitet v Sarajevu.

Večina omenjenih knjig profesorja Halilovića je imela velik mednarodni odmev in je prispevala k prepoznavnosti bosanskega jezika v tujini.

Profesor Halilović je sodeloval na več mednarodnih jezikoslovnih srečanjih in ob različnih priložnostih predaval na številnih jezikoslovnih in slavističnih centrih v tujini. Gostoval je na univerzah in inštitutih v Avstriji, Belorusiji, Makedoniji, Nemčiji, Rusiji, na Češkem, Hrvaškem, Slovaškem, Norveškem, v Sloveniji, na Švedskem in tudi v ZDA. Bil je član uredniškega odbora *Vseslovanskega lingvističnega atlasa* Mednarodnega slavističnega komiteja (Moskva) in član uredniškega odbora revije *Socjolingwistyka* (Krakov).

Halilovićev najpomembnejši organizacijski prispevek k prepoznavnosti in uveljavitvi bosanskega jezika v mednarodnem jezikoslovlju je bila ustanovitev Slavističnega komiteja Bosne in Hercegovine leta 2008 in njegova vključitev v Mednarodni slavistični komite istega leta. Slavističnemu komiteju Bosne in Hercegovine je profesor predsedoval od njegove ustanovitve do leta 2021. V tem obdobju je bil komite dvakrat organizator Bosanskohercegovega slavističnega kongresa (2011 in 2015).

V letih 2006 in 2007 je profesor Halilović vodil Microsoftov projekt prevajanja računalniške terminologije iz angleščine v bosanščino. Vodil je tudi mednarodno skupino strokovnjakov, ki je leta 2013 izdala prvi popolni prevod *Biblije* v bosanski jezik.

Halilovićeva knjiga *Gnijezdo lijepih riječi: pravilno – nepravilno u bosanskoj jeziku* (Libris, Sarajevo), ki je prvič izšla leta 1997, je doživela več izdaj. Knjiga je posvečena ozaveščanju o pomenu jezikovne kulture in je namenjena predvsem otrokom.

Kolegi se bodo profesorja Halilovića spominjali kot odličnega organizatorja, zanimivega in učenega sogovornika ter nesebičnega svetovalca in mentorja. Z njegovo smrtjo je jezikovna skupnost Bosne in Hercegovine izgubila dragocenega člana, toda njegova dela bodo za vedno ostala vpeta v temelje sodobne bosnistike.